

Examen HAVO

2024

tijdvak 1
woensdag 29 mei
9.00 - 11.30 uur

Fries

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 35 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 40 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 It firus fan lok

- “Dy kolleezjes ... depressyf binne.” (ynlieding)
- 1p 1 Hokker funksje hat it sitaat fan Jeroen Stek yn it ynljedende tekstpart?
A It formulearret in anekdoate.
B It formulearret in konklúzje.
C It formulearret in probleemstelling.
D It formulearret in stânpunt.
- Yn alinea 1 wurdt Jeroen Stek fierder yntrodusearre.
- 1p 2 Sitearje it wurd út de **ynlieding** dat Stek it bêste beskriuwt.
- Yn alinea 2 wurdt in ûndersyk fan de universiteit fan Harvard oanhelle.
- 1p 3 Sitearje de **sin** dêr't de wichtichste konklúzje fan dat ûndersyk yn jûn wurdt.
- “it giet om in dierbere en djippe konneksje mei oaren.” (r. 30 en 31)
- 1p 4 Sitearje út alinea 2 de **twa** wurden dy't de basis binne fan dierbere en djippe konneksjes.
- 1p 5 Hokker advys jout Stek yn de alinea's 3 en 4 om mei positive emoasjes om te gean?
A Positive emoasjes moat men fêstlizze.
B Positive emoasjes moat men mear oandacht jaan.
C Positive emoasjes moat men stjoere.
D Positive emoasjes moat men traine.
- 1p 6 Hokker advys jout Stek yn de alinea's 3 en 4 om mei negative emoasjes om te gean?
A Men moat jin skamje foar negative emoasjes.
B Men moat negative emoasjes erkenne.
C Men moat negative emoasjes mei frjemden diele.
D Men moat negative emoasjes sêft meitsje.
- 1p 7 Sitearje it **sinpart** út alinea 4 wat it gefolch is ast negative emoasjes ûnder it kleed fagest.
- Yn rigel 71 stiet it wurd “knoffeljendewei”.
- 1p 8 Lis yn eigen wurden út wat Jeroen Stek mei boppesteande wurd bedoelt.

- 2p 9 Nim it skema oer en folje de **trije** stappen yn dy't neffens alinea 6 nedich binne om it lichem yn in goede balâns tusken kortisol en DHEA te bringen.

Stap 1	
Stap 2	
Stap 3	

- 1p 10 Lis yn eigen wurden út wêrom't boartsjen neffens Stek goed is om it brein yn in mear ûntspannen tastân te krijen.
Basearje dyn antwurd op alinea 7.

Yn alinea 9 wurdt in tsjinstelling jûn.

- 1p 11 Beskriuw dy tsjinstelling.

“Hieltyd in ... kennis dus.” (r. 158-160)

- 1p 12 Yn hokker twa alinea's yn de tekst wurdt it belang fan dissipline oanjûn?
A yn alinea 3 en 5
B yn alinea 3 en 8
C yn alinea 5 en 9
D yn alinea 8 en 9

“sûnder dat der in pil oan te pas komt.” (ynlieding)

- 1p 13 Sitearje de **sin** út de alinea's 8 oant en mei 10 der't dy útspraak yn nuansearre wurdt.

- 1p 14 Hokker doelen hat **Stek** mei it teäterkolleezje benammen foar eagen?

A advisearje en ynformearje
B advisearje en oantrune
C ferdivedearje en ynformearje
D ferdivedearje en oertsjûgje

- 1p 15 Wat is it wichtichste doel fan de **skriuwer** mei dizze tekst?

A ferdivedearje
B ynformearje
C oantrune
D oertsjûgje

Tekst 2 Harkje ek ris nei it plattelân

- 1p 16 Wat is de wichtichste funksje fan alinea 1?
- A Der wurdt in anekdoate jûn.
  - B Der wurdt in miening út de doeken dien.
  - C Der wurdt in sintrale fraach steld.
  - D Der wurdt in skiednis sketst.

Yn de alinea's 2 en 3 sketst de skriuwster in byld hoe't it har as studinte yn de Nederlânske haadstêd fergien is.

- 1p 17 Sitearje de **twa opienfolgjende wurden** út alinea 1 dy't as tuskenkopke boppe dy twa alinea's as bêste passe.
- 1p 18 Beskriuw de tsjinstelling yn it hâlden en dragen fan de skriuwster as studinte yn Amsterdam.
Basearje dyn antwurd op alinea 3.
- 1p 19 Wêrom harke de skriuwster yn har Amsterdamske jierren nei Omrop Fryslân?
Neam **twa** redenen.
- 1p 20 Wat is it ferbân tusken "Dan wurde ... de sûpkeet'." (r. 62-70) en "Untkrêftsjeende berjochten oer stereotypen binne der meastal net." (r. 71 en 72)?
- A It is in oarsaaklik ferbân.
  - B It is in opsomjend ferbân.
  - C It is in tsjinstellend ferbân.
  - D It is in útlizzend ferbân.

De volgende inleiding hoort bij de vragen 21 en 22.

"Guon plattelânslju lizze harren del ûnder dy hiërgyske struktuer dy't harren oplein wurdt". (r. 84-86)

- 1p 21 Sitearje it **wurd** út alinea 5 dat itselde karakter hat as "hiërgyske struktuer dy't harren oplein wurdt".
- 1p 22 Wat wurdt der yn dizze tekst mei "dy hiërgyske struktuer" bedoeld?
- A Dat de minsken út de stêd harren boppe plattelânslju sette.
  - B Dat de plattelânslju de advizen út de stêd net opfolgje.
  - C Dat de plattelânslju in calimerokompleks ûntwikkelje.
  - D Dat guon stereotypen tankber eigen makke wurde.
- 2p 23 Op hokker **trije** ferskillende wizen reagearje plattelanners op de stedske byldfoarming fan harren?
Helje dyn antwurd út de alinea's 6 en 7.

Yn rigel 125 brûkt de skriuwster de term “agraryske archetype”.
1p 24 Sitearje it **sinpart** út alinea 7 dat it foarbyld jout fan boppesteand begryp.

Yn de alinea’s 9 en 10 wurde de resultaten beskreaun fan it lytse ûndersyk dat de skriuwster dien hat.

1p 25 Wat is de misfetting dy’t der hearsket oer minsken fan it plattelân?

“Dus in foaroardiel oer in foaroardiel.” (r. 131 en 132)

1p 26 Lis op basis fan alinea 9 yn eigen wurden út hokker foaroardiel oft de plattelânsbewenners hawwe.

1p 27 Wat is de oarsaak derfan dat plattelânsbewenners in better byld hawwe fan stedsbewenners as oarsom?

Helje dyn antwurd út alinea 10.

Yn alinea 10 jout de skriuwster in oanrikkemandaasje oan stedsbewenners.

1p 28 Hokker oanrikkemandaasje is dat?

Yn de alinea’s 10 en 11 jout de skriuwster trije oanrikkemandaasjes foar plattelânsbewenners.

2p 29 Hokker **trije** punten binne dat?

De volgende inleiding hoort bij de vragen 30 en 31.

Yn de alinea’s 12 en 13 jout de skriuwster in beskriuwing fan hoe’t har bertedoarp him ûntwikkele hat yn de tiid dat se der net wenne.

3p 30 Jou de **fiif** positive punten fan dy ûntwikkeling.

1p 31 Wat is in negatyf punt fan dy ûntwikkeling?

A De winkels misse noch.

B Der is te min wenromte.

C Eardere klasgenoaten komme werom.

D Eardere klasgenoaten wurkje foar stedske bedriuwen.

1p 32 Hokker skaaimerken hat alinea 15?

A Alinea 15 befettet in ferklearring en in advys.

B Alinea 15 befettet in konklúzje en in winsk.

C Alinea 15 befettet in warskôging en in winsk.

D Alinea 15 befettet nije ynformaasje en in advys.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

- 1p 33 Wa is of wa binne neffens de skriuwster ferantwurdlik foar de kleau tusken de stêd en it plattelân?
- A benammen de plattelânsbewenners
  - B benammen de stedsbewenners
  - C sawol de plattelânsbewenners as de stedsbewenners
  - D noch de plattelânsbewenners noch de stedsbewenners
- Yn rigel 220 hat de skriuwster it oer “myn eigen syktocht”.
- 1p 34 Yn hokker alinea omskriuwt de skriuwster wêrom’t sy dy syktocht begûn?
- A alinea 1
  - B alinea 2
  - C alinea 3
  - D alinea 4
- 1p 35 Hokker soort tekst is ‘Harkje ek ris nei it plattelân’?
- A It is in redenearring.
  - B It is in skôging.
  - C It is in útiensetting.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.